

Politikken

23-9-2014

Tirsdagsanalyse: Flere penge er ikke svaret

Indførelse af et socialt taxameter løser næppe frafaldsproblem.

ULRIK HVIDMAN OG HANS HENRIK SIEVERTSEN

Regeringen foreslår som led i finanslovsforhandlingerne, at der indføres et socialt taxameter på ungdomsuddannelserne. Ideen om et socialt taxameter er ikke ny, men blev indskrevet allerede i regeringsgrundlaget i 2011. Institutioner med elever med en svag social baggrund skal sikres flere ressourcer per elev på bekostning af institutioner med flere elever med en stærk baggrund.

I debatten om det sociale taxameter er to argumenter blevet fremhævet. Det første argument er, at skoler med mange elever fra uddannelsesfremmede hjem skal have flere ressourcer, da de bliver forfordelt med det nuværende taxametersystem. Tænketaenken Cevea finder i en rapport fra efteråret 2013, at børn med lave afgangskarakterer fra grundskolen og lavt uddannede forældre er mere »frafaldstruede«. Taxameterfinansieringen medfører derfor en omfordeling fra ressourcetsvage uddannelsesinstitutioner med højt frafald til mere ressourcestærke institutioner med lavt frafald.

Det andet argument er, at erhvervsskoler og gymnasier med flere 'frafaldstruede' elever skal have flere penge, så de kan reducere frafaldet og dermed understøtte målsætningen om, at 95 procent af en ungdomsårgang gennemfører en ungdomsuddannelse. Det bygger imidlertid på en antagelse om, at »økonomiske ressourcer kan gøre en forskel i forhold til bestræbelser på at reducere frafald«, som analyseinstituttet Epinion skriver i et notat fra 2011.

VI KIGGER LIDT nærmere på disse to argumenter her og undersøger, (1) hvordan ressourcer fordeles i den nuværende taxametermodel, samt (2) hvorvidt flere ressourcer i sig selv er det bedste svar på, hvordan vi nedbringer frafaldet.

Til at belyse det første af disse spørgsmål kan vi se på en analyse, som forfatterne til dette indlæg har udarbejdet til rapporten 'Styring, ledelse og resultater på ungdomsuddannelserne'. Ved at se på de almene gymnasiers regnskabstal finder vi, at skoler

med mange frafaldstruede elever med det nuværende taxametersystem faktisk får flere ressourcer per elev. Det skyldes, at der foruden taxameter også gives tilskud til bl.a. skoler i udkantsområder. Det betyder ikke, at der ikke er en udfordring for skoler med højt frafald, der som følge heraf mister deres taxameterpenge. Men det fremhæver, at disse skoler allerede i dag kompenseres økonomisk.

Det fører til det andet spørgsmål: Hvad ved vi egentlig om ressourcers betydning på ungdomsuddannelser? Forskerne Jesper Wittrup og Peter Bogetoft har undersøgt sammen-

Måske var det værd at lade sig inspirere af udenlandske succeser

hængen mellem gymnasiernes økonomi og deres evne til at løfte elevernes faglige kompetencer. Der er ingen sammenhæng. Dette resultat er i øvrigt i overensstemmelse med internationale studier, som sjældent finder, at ressourcer i sig selv gør en forskel for uddannelsesresulta-

ter. Det kunne tyde på, at det ikke er ressourcer i sig selv, som er den afgørende faktor for, om skoler kan fastholde elever.

Det er imidlertid ikke nogen dum idé at give taxametersystemet et serviceeftersyn. Taxameterfinansiering er omdiskuteret og kontroversielt – særligt færdiggørelsestaxameteret, som belønner gymnasierne for at sikre, at elever består studentereksamen. Sådanne incitament har vist sig i andre lande at have utilsigtede konsekvenser, så skoler for eksempel hovedsagelig fokuserer på elever, som er lige på grænsen til at bestå. Men et socialt taxameter vil potentielt tilføje (flere) utilsigtede incitament. Et socialt taxameter kunne f.eks. føre til, at skolerne fokuserer uforholdsmæssigt meget på elever fra uddannelsesfremmede hjem (da de udløser et højere taxameter) på bekostning af de øvrige elever.

Det er bestemt også en god idé at gøre noget for de frafaldstruede elever. Spørgsmålet er, om det sociale taxameter vil hjælpe mærkbart på frafaldet? Ovenstående kunne tyde på, at det ikke er tilfældet. Vi skal ikke udelukke, at flere ressourcer – som ikke er bundet til konkrete indsatser – kan have en effekt for skoler med mange udsatte elever, men vi savner viden om dette. F.eks. har en programindsats – som bl.a. består af lektiehjælp og mentorordninger – for de svageste gymnasieelever i Canada øget gennemførelsesraten med 19 procentpoint. Det er langt fra givet, at disse resultater kan overføres til en dansk kontekst, men det var måske alligevel værd at lade sig inspirere af udenlandske succeshistorier.

Hvorvidt ressourcerne skal fordeles på en måde, som tager højde for skolernes forskellige sociale vilkår, er en politisk beslutning. Men før man kompenserer skoler med mange frafaldstruede elever yderligere, var det måske værd at overveje, om et socialt taxameter er det mest effektive redskab til at nedbringe frafaldet, eller om man skulle se efter konkrete indsatser for elever med høj risiko for at falde ud af en ungdomsuddannelse.

analyse@pol.dk

Ulrik Hvidman er ph.d.-studerende ved Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet. Hans Henrik Sievertsen er ph.d.-studerende ved Økonomisk Institut, Københavns Universitet. Begge er tilknyttet SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.